

Prediksjonsintervall

TMA4240/TMA4245 Statistikk

Håkon Tjelmeland

Institutt for matematiske fag

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet

Prediksjonsintervall

Observator: En observerbar funksjon av en eller flere variabler som utgjør et utvalg

★ Situasjon:

- har en populasjon, parameter θ
- observerer verdier for et utvalg, $X_1, X_2, \dots, X_n$
- ønsker intervall som inneholder verdi av ny observasjon X^* fra samme populasjon

Definisjon (Prediksjonsintervall)

Anta at vi har stokastiske variabler $X_1, X_2, \dots, X_n$, og at sannsynlighetsfordelingen til disse inneholder en parameter θ og at verdien til θ er ukjent. La $x_1, x_2, \dots, x_n$ være observerte verdier for de stokastiske variabler $X_1, X_2, \dots, X_n$. Anta videre at X^* representerer en fremtidig observasjon og at sannsynlighetsfordelingen til denne også avhenger av verdien av parameteren θ . Anta så at vi for to observatorer $\hat{X}_L^*(X_1, X_2, \dots, X_n)$ og $\hat{X}_U^*(X_1, X_2, \dots, X_n)$ har at

$$P\left(\hat{X}_L^*(X_1, X_2, \dots, X_n) \leq X^* \leq \hat{X}_U^*(X_1, X_2, \dots, X_n)\right) = 1 - \alpha,$$

for $\alpha \in (0, 1)$. Det numeriske intervallet

$$\left[\hat{X}_L^*(x_1, x_2, \dots, x_n), \hat{X}_U^*(x_1, x_2, \dots, x_n)\right]$$

kalles da et $(1 - \alpha) \cdot 100\%$ -prediksjonsintervall for X^*

- ★ Hvordan finne slike observatorer $\hat{X}_L^*(X_1, X_2, \dots, X_n)$ og $\hat{X}_U^*(X_1, X_2, \dots, X_n)$?
- ★ Hva er tolkningen av intervallet $\left[\hat{X}_L^*(x_1, x_2, \dots, x_n), \hat{X}_U^*(x_1, x_2, \dots, x_n)\right]$?

Eksempel: Utledding av prediksjonsintervall

$$\text{Husk: } \bar{X} \sim N\left(\mu, \frac{\sigma^2}{n}\right)$$

★ Situasjon:

- la $X_1, X_2, \dots, X_n$ og X^* være et tilfeldig utvalg fra $N(\mu, \sigma^2)$ -populasjonen
- observerte verdier for $X_1, X_2, \dots, X_n$ er $x_1, x_2, \dots, x_n$
- verdien til μ er ukjent, antar verdien til σ^2 kjent!
- ønsker et prediksjonsintervall for X^*

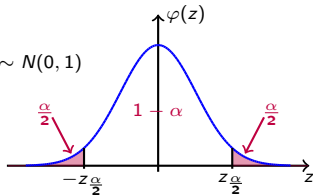
★ Estimator for μ : $\hat{\mu} = \bar{X} = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n X_i$

★ Tar utgangspunkt i $X^* - \bar{X}$:

$$X^* - \bar{X} \sim N\left(0, \sigma^2 + \frac{\sigma^2}{n}\right) \Rightarrow \frac{\bar{X} - X^*}{\sqrt{\sigma^2 \left(1 + \frac{1}{n}\right)}} \sim N(0, 1)$$

★ Dermed

$$P\left(-z_{\frac{\alpha}{2}} \leq \frac{X^* - \bar{X}}{\sqrt{\sigma^2 \left(1 + \frac{1}{n}\right)}} \leq z_{\frac{\alpha}{2}}\right) = 1 - \alpha$$

★ Løser hver ulikhet hver for seg med hensyn på X^* :

$$\bar{X} - z_{\frac{\alpha}{2}} \sqrt{\sigma^2 \left(1 + \frac{1}{n}\right)} \leq X^* \quad \text{og} \quad X^* \leq \bar{X} + z_{\frac{\alpha}{2}} \sqrt{\sigma^2 \left(1 + \frac{1}{n}\right)}$$

★ Får at

$$P\left(\bar{X} - z_{\frac{\alpha}{2}} \sqrt{\sigma^2 \left(1 + \frac{1}{n}\right)} \leq X^* \leq \bar{X} + z_{\frac{\alpha}{2}} \sqrt{\sigma^2 \left(1 + \frac{1}{n}\right)}\right) = 1 - \alpha$$

★ $(1 - \alpha) \cdot 100\%$ -prediksjonsintervall for X^* : $\left[\bar{x} - z_{\frac{\alpha}{2}} \sqrt{\sigma^2 \left(1 + \frac{1}{n}\right)}, \bar{x} + z_{\frac{\alpha}{2}} \sqrt{\sigma^2 \left(1 + \frac{1}{n}\right)} \right]$

Utleiding av prediksjonsintervall

★ Prosedyre for å utlede et prediksjonsintervall for en ny observasjon X^* basert på $x_1, x_2, \dots, x_n$

1. Bestemme en stokastisk variabel, $Z = h(X^*, X_1, X_2, \dots, X_n)$
  - inneholder ingen ukjente parametre
  - har en kjent fordeling

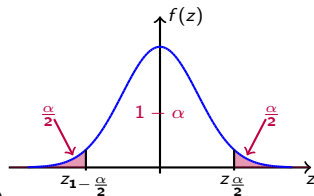
$$Z = \frac{X^* - \bar{X}}{\sqrt{\sigma^2 \left(1 + \frac{1}{n}\right)}} \sim N(0, 1)$$

2. Finne kvantiler $z_{1-\frac{\alpha}{2}}$ og $z_{\frac{\alpha}{2}}$ slik at

$$P\left(z_{1-\frac{\alpha}{2}} \leq h(X^*, X_1, X_2, \dots, X_n) \leq z_{\frac{\alpha}{2}}\right) = 1-\alpha$$

3. Løse hver ulikhet med hensyn på X^*
4. Sette ulikhetene sammen igjen med X^* i midten

$$P\left(\hat{X}_L^*(X_1, X_2, \dots, X_n) \leq X^* \leq \hat{X}_U^*(X_1, X_2, \dots, X_n)\right) = 1-\alpha$$

5. Konkludere ved å skrive opp $(1 - \alpha) \cdot 100\%$ -prediksjonsintervallet for X^*

$$\left[\hat{X}_L^*(x_1, x_2, \dots, x_n), \hat{X}_U^*(x_1, x_2, \dots, x_n)\right]$$

Tolkning av prediksjonsintervall

$P(A)$: Andel av gangene hendelsen A skjer hvis man gjentar det stokastiske forsøket uendelig mange ganger

- ★ Kan ikke tolke selve prediksjonsintervallet

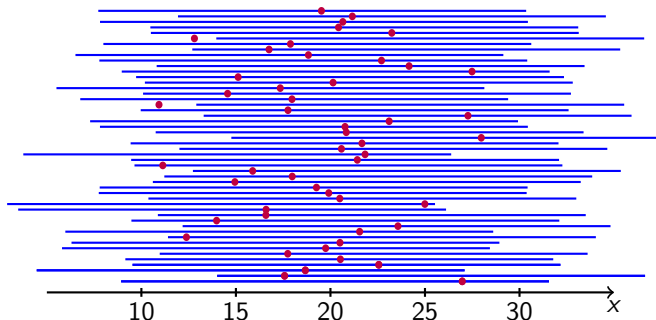
$$\left[\hat{X}_L^*(x_1, x_2, \dots, x_n), \hat{X}_U^*(x_1, x_2, \dots, x_n) \right]$$

- ★ Må tolke sannsynlighetsuttrykket

$$P\left(\hat{X}_L^*(X_1, X_2, \dots, X_n) \leq X^* \leq \hat{X}_U^*(X_1, X_2, \dots, X_n)\right) = 1 - \alpha$$

- ★ Simuleringseksempel:

- la $X_1, X_2, \dots, X_n$ og X^* være tilfeldig utvalg fra $N(\mu, \sigma^2)$ -populasjonen
- verdien til μ er ukjent, ønsker prediksjonsintervall for X^* , antar verdien til σ^2 kjent
- $(1 - \alpha) \cdot 100\%$ -prediksjonsintervall for X^* : $\left[\bar{x} - z_{\frac{\alpha}{2}} \sqrt{\sigma^2 \left(1 + \frac{1}{n}\right)}, \bar{x} + z_{\frac{\alpha}{2}} \sqrt{\sigma^2 \left(1 + \frac{1}{n}\right)} \right]$
- Stokastisk simulering med $n = 3$, $\mu = 20$, $\sigma^2 = 5^2$ og $\alpha = 0.05$

Oppsummering

- ★ Har definert begrepet
  - prediksjonsintervall
- ★ Har diskutert
  - prosedyre for å utlede et prediksjonsintervall
  - tolkningen av prediksjonsintervall
    - tenker oss at vi gjentar målingene (også fremtidig måling!) uendelig mange ganger